

GENTIAAN

CONTACTBLAD IVN OOST ACHTERHOEK

BELEEF DE NATUUR!

IVN Oost-Achterhoek

Voorzitter:

Jacqueline Borgers-Collou, Looweg 10, 7152 AL Eibergen, tel.: 0545-479997, e-mail: jborgers-collou@hetnet.nl

Vice-voorzitter:

Marcel Karperien, Bronkhorstkamp 10, 7151 DJ Eibergen, tel.: 0545-478378, e-mail: h.b.j.karperien@utwente.nl

Secretaris:

Gertrude Bomer, Havekortweide 9, 7152 KJ Eibergen, tel.: 0545-472457, e-mail: gertrudebomer@chello.nl

Penningmeester:

Henriëtte ter Braak, Tongerlosestraat 17, 7131 WH Lichtenvoorde, tel.: 0544-373277, e-mail: hterbraakvdk@planet.nl

Leden:

Jan Dirk Focker, Kamperweg 7, 7137 PA Lievelede, tel.: 0544-487469, e-mail: jandirk@focker.eu

André Hendriks, Dorpsstraat 85, 7136 LJ Zieuwent, tel.: 0544-352043, e-mail: hendriks.wopereis@hotmail.com

Anke Hollink (Tevens vertrouwenspersoon), Huikert 17a, 7161 GJ Neede, tel.: 0545-291109, e-mail: johnenankehollink@hetnet.nl

WERKGROEPEN

Landschapsbeheer: Johnny Hollink, Huikert 17a, 7161 GJ Neede, tel.: 0545-291109, e-mail: johnenankehollink@hetnet.nl

Promotie: Ben ter Braak, Tongerlosestraat 17, 7131 WH Lichtenvoorde, tel.: 0544-373277, e-mail: benterbraak@kpnmail.nl

Thema-avonden: Hans Berndsén, Papaverstraat 8, 7151 VZ Eibergen, tel.: 0545-477222, e-mail: j.berndsén1@upcmail.nl

Vleermuizen: Anke Hollink, Huikert 17a, 7161 GJ Neede, tel.: 0545-291109, e-mail: johnenankehollink@hetnet.nl

Wandelen: André Hendriks, Dorpsstraat 85, 7136 LJ Zieuwent, tel.: 0544-352043, e-mail: hendriks.wopereis@hotmail.com

Website: Frans Bomer, Havekortweide 9, 7152 KJ Eibergen, tel.: 0545-472457, e-mail: webmasterivnoostachterhoek@gmail.com

Contributie: Leden € 21,00

Huisgenoten: € 11,00

Jeugd lid: € 12,00

Donateur: € 11,00 (mag meer).

Bankrekening: Rabobank Achterhoek-Oost, NL88RABO0316440116 t.n.v. IVN

3	Bestuur en ALV
4	Kijk eens naar de hertenzwam
6	Insecten
7	Weer
8/9	Jeugdpagina's
10/11	Afdelingsnieuws
12/14	Activiteiten
15	De kanaaljuffer
16	Kees vertelt
17	Kijk eens naar de das en Gidsencursus
19	Agenda

Gentiaan nummer 104: Januari 2016

De Gentiaan verschijnt vier maal per jaar in januari, april, augustus en december.

De redactie Gentiaan bestaat uit:

Vaste medewerkers: Els van Dijk, Iet Hensbroek, Marco Boekelder, Auke Hoekstra, Kees de Rooij en Theo Hermus.

Coördinator redactie: Frans Bomer, Havekortweide 9, 7152 KJ Eibergen, tel 0545-472457. E-mail: redactiegentiaan@gmail.com.

Sluiting volgend nummer: Het volgende nummer van de Gentiaan verschijnt half april. De sluitdatum voor de kopij is: 15 maart.

(Kopij digitaal aanleveren als platte tekst zonder opmaak. Foto's als losse jpg-bestanden in hoge resolutie.

Maximale omvang van bijdragen: ongeveer 500 woorden.)

Van de bestuurstafel

Als ik dit voorwoord voor de Gentiaan schrijf is 2015 bijna ten einde en is de herfst met al zijn mooie dagen en kleurenpracht, maar ook met onstuimig weer, over gegaan in de winter.

Zo is ook het jubileumjaar van het IVN voorbij, maar concrete acties met het ontwikkelen van een natuurtuin rondom de oude waterzuivering in Neede kunnen we niet afronden aan het eind van het jaar. We nemen dit dan ook mee naar 2016. Dat er onder enkele leden enige teleurstelling te bespeuren viel ten aanzien van de jubileum activiteiten is begrijpelijk. Maar achter de schermen is er heel hard gewerkt door diverse mensen van het IVN en de Stichting Vleermuizendorp Neede. Er zijn plannen uitgewerkt en samenwerkingsverbanden gezocht met andere partijen. Maar zoals u zult begrijpen komen er heel veel zaken voorbij die goed onderzocht moeten worden. Denk hierbij aan de financiële haalbaarheid, draagvlak, exploitatiekosten op langere termijn etc. Dit kost uiteraard veel tijd en onderzoek.

Als er gedegen en goed onderbouwde plannen liggen zal de gemeente deze bestuderen en de haalbaarheid van de plannen mede beoordelen (wordt dus vervolgd, zie ook het artikel op de pagina Afdelingsnieuws).

De werkzaamheden van de werkgroep landschapsbeheer zijn weer in volle gang. Als vereniging zijn we erg blij dat de gemeente het knotten van de wilgen ook het komende seizoen weer aan onze IVN-afdeling heeft gegund. De vrijwilligers, die hier met enthousiasme vele dagdelen aan werken zijn gemotiveerd om deze klus weer te klaren. Hopelijk lukt het ook nu weer om voor aanvang van het broedseizoen, de activiteiten af te ronden.

De werkgroep korte cursussen is gestopt. Het grote aanbod in de regio heeft tot dit besluit geleid. Het aantal inschrijvingen was vaak te laag om de cursus door te laten gaan. Erika Ordeman en Iet Hensbroek hebben veel werk verricht

voor deze werkgroep, waarvoor we beiden willen bedanken voor de inzet.

Ook de coördinator van de redactie Gentiaan, Peter Polter, stopt met zijn activiteiten voor het IVN. Vele jaren heeft Peter met zijn vaste medewerkers gezorgd dat er bij onze leden een Gentiaan werd bezorgd. Peter, ook veel dank voor je geweldige inzet! Frans Bomer neemt de werkzaamheden van Peter over met betrekking tot de vulling en de uitgaven van de Gentiaan. Dus kunt u ook in 2016 blijven genieten van ons verenigingsblad.

Zoals vermeld in de Gentiaan 103 waren verschillende werkgroepen op zoek naar versterking. Helaas hebben zich, ondanks alle inspanningen geen nieuwe vrijwilligers gemeld.

De Landelijke Raad van het IVN heeft in april 2015 een nieuw beleid vastgesteld om seksueel misbruik en ander ongewenst gedrag te voorkomen. Dit nieuwe beleid ligt vast in het document "IN VEILIGE HANDEN". Het IVN Oost-Achterhoek gebruikt het landelijk beleidsprotocol als leidraad binnen de eigen afdeling. Hoe we hier als afdeling inhoud aan hebben gegeven leest u in een artikel in deze Gentiaan.

Ook in het jaar 2016 staan er veel mooie wandelingen op het programma. De gidsen zijn er weer in geslaagd interessante gebieden uit te zoeken om de wandelaars rond te leiden. Daarnaast is er een gevarieerd aanbod op onze thema-avonden. Hopelijk mogen we velen van u bij een activiteit begroeten!

Namens het bestuur wens ik u allen een gezond, goed en natuurlijk nieuw jaar.

• Anke Hollink.

ALV IVN Oost-Achterhoek

Ontwerp Agenda voor de ALV van IVN Oost-Achterhoek op woensdag 16 maart 2016 om 20.00 uur in de Kruidenhof te Mallum.

De definitieve agenda en de bijbehorende stukken worden u eind februari toegestuurd, dan wel zijn ter vergadering aanwezig.

1. Opening, mededelingen, ingekomen stukken.
2. Notulen Algemene Ledenvergadering 18 maart 2015.
3. Jaarverslag secretaris 2015.
4. Verslag penningmeester 2015.
5. Van samenwerking met KNNV Oost-Achterhoek tot fusie.
6. Veiligheidsbeleid.
7. Verslag van de kascontrole door de kascommissie en benoeming leden nieuwe kascommissie.
8. Rooster van aftreden bestuursleden:
 - Aftredend in 2016: Marcel Karperien en Jan Dirk Focker (bestuurslid).
 - Aftredend in 2017: Henriëtte ter Braak (penningmeester).
 - Aftredend in 2018: Gertrude Bomer.
 - Aftredend in 2019: André Hendriks
 - Aftredend in 2020: Jacqueline Borgers-Collou en Anke Hollink.
9. Verkiezing bestuursleden.

Wanneer één van de bestuursleden besluit geen nieuwe termijn te aanvaarden zal het bestuur een voordracht doen voor die vacature. Overigens heeft onze penningmeester Henriëtte ter Braak aangegeven vanaf maart 2017 niet meer herkiesbaar te zijn. We zijn dus nu al op zoek naar een opvolger voor haar.

10. Rondvraag/sluiting eerste gedeelte.

Pauze

Het programma na de pauze houden we graag nog even geheim.....

Hertenzwam (*Pluteus cervinus*)

Dit keer gaan we eens even lekker zwammen. Zwammen over zwammen. Wat zijn zwammen, waar komt het woord vandaan? En u zult merken, er is heel wat gezwam over zwammen. Wat is eigenlijk een zwam?

Beweerd wordt dat een zwam een paddenstoel zonder hoed is. En de vliegenzwam dan? En de hertenzwam en de porseleinszwam en de parasolzwam enne, en.... Ga zo maar door. En ook zegt men wel, dat een paddenstoel een zwam met een hoed is. Hebt u ooit enkel en alleen een steel zien groeien?

Beweerd wordt ook, dat het woord zwam van het Engelse swamp (moeras) komt. Dat zou dus zo maar kunnen, want een moeras is toch altijd wat vaag en dat is het zwammen ook.

Maar ook komt het woord zwam van het Germaanse swamma, dat paddenstoel betekent!!!

In die tijd had men ook ontzag voor deze schimmels. En ook dat moet u weten: paddenstoelen en zwammen zijn schimmels en geen planten. Ze hebben geen bladgroen en ontstaan niet uit zaden, maar uit sporen en dat is best bijzonder. Eeuwen geleden schreef John Ray:

Men moet eer betuigen aan de onbeperkte macht van de goddelijke maker van deze zwammen, waarvan de voortplanting zonder zaadjes gebeurt.

(John Ray was een beroemd natuurwetenschapper. Filosoof en theoloog uit de 17e eeuw.)

En dan nu naar ons echte onderwerp:

De hertenzwam.

Op de afbeeldingen zien we de paddenstoel in verschillende vormen, zowel van boven als van onderen. Zo zult u ze in het bos makkelijker herkennen.

De naam dankt deze zwam aan zijn hoed: die heeft de kleur en structuur van hertenhuid. Een ander kenmerk van de hertenzwam is het feit, dat de hoed "los" staat van de steel. U kunt het op de afbeelding zien. En als u een hertenzwam in de hand heeft hoeft u maar even aan de hoed te draaien en hij is echt los van de steel. De ongeveer 10 cm lange, slanke, door en door vlezige steel draagt kenmerkende, bruinachtige vezels op een lichte ondergrond.

Als de paddenstoel sporen gaat vormen worden de lamellen roze, soms zelfs rood.

De grootte van de hoed varieert van 7 tot 14 cm.

De hertenzwam groeit op dood hout, boomstronken en dode stammetjes van loofbomen. Op dennenhout zult u hem zelden aantreffen. Hij groeit in de maanden mei tot en met oktober en het is een saprofyt. Dat wil zeggen, dat hij dood hout opruimt. Hij heeft dat nodig om te kunnen voortbestaan en zo sporen te vormen, waardoor hij zich kan voortplanten.

En dat hij het hout opruimt is voor ons wel fijn, anders zouden we niet meer kunnen wandelen in een bos.

En nu wilt u natuurlijk weten of die hertenzwam ook eetbaar is. Ja zeker, hij ruikt en smaakt naar radijs. Er zit niet veel vlees aan, de hoed is nog al dun, maar met andere paddenstoelen kunt u er vast wel iets lekkers van maken.

• Iet Hensbroek

ONTWERP, AANLEG EN ONDERHOUD VAN BELEVINGSVOLLE TUINEN

(0)545 - 292 568

POST@TUINENVANGEERDINK.NL

WWW.TUINENVANGEERDINK.NL

VOOR KWALITEIT TEGEN BETAALBARE PRIJZEN

Dagelijks verse aanvoer van aardappelen groente en fruit

Wij staan op de volgende markten:

DINSDAG: EIBERGEN

WOENSDAG: BORNE

DONDERDAG: BELTRUM

VRIJDAG: RUURLO

Insecten

Nadat ik met een wachtgeldregeling veel vrije tijd kreeg ben ik begonnen met het fotograferen van insecten. Na een tijdje kom je vanzelf op waardplanten (gastheren van insecten) terecht.

De volgende stap was het volgen van de IVN-gidsencursus, welke ik in juni 2013 heb afgerond.

In de komende afleveringen van "De Gentiaan" zullen artikelen verschijnen over diverse soorten insecten (onderverdeeld in families). Ik hoop dat mijn enthousiasme over insecten zal overkomen en dat men er eventueel een andere kijk op krijgt.

Insecten (Insecta) zijn een klasse van de geleedpotigen (Arthropoda).

Het is de grootste groep van dieren met miljoenen soorten. Sommige soorten zijn schadelijk andere soorten weer nuttig, schadelijk als overbrengers van ziektes (bv malaria, het kaalvreten van gewassen), nuttig als bestuivers van planten, leveranciers van honing en tegenwoordig is het ook in om insecten te consumeren.

Al met al een wonderlijke wereld.

Je hebt insecten die een volledige gedaantewisseling ondergaan en insecten met een gedeeltelijk gedaantewisseling.

Een volledige gedaantewisseling (metamorfose) is ei, larve, pop, imago (volwassen insect).

Volledige gedaantewisseling ondergaan onder andere: vliegen, vlinders, wespen, bijen, kevers en muggen.

Benamingen voor larven:

rups = een larve van een vlinder, wesp en kever.

De rups van zowel een dag- als een nacht-vlinder heeft 3 of 4 paar buikpoten, als je een rups ziet met meer buikpoten is dit een rups van of een kever of een wesp.

engerling = een larve van een meikever.

emelt = een larve van een langpootmug.

Een gedeeltelijke gedaantewisseling is ei, nimf 1e stadium, 2e tot eventueel 5e stadium, imago; je kunt het zo zien: vanuit het ei komt een nimf die groeit, vervelt en steeds meer op het uiteindelijke imago gaat lijken. Voorbeelden: wantsen, cicaden, libellen.

Imago Roodpotige boomwants (*Pentatoma rufipes*)

Rups van een spanner (3 paar buikpoten)

Rups gele eenstaart (4 paar buikpoten)

Nimf Roodpotige boomwants (*Pentatoma rufipes*)

De meeste insecten hebben waardplanten: planten die als gastheer fungeren en waar de insecten afhankelijk van zijn. Een voorbeeld is het zuringhaantje dat uitsluitend op de ridderzuring voorkomt.

• Theo Hermus

Rups zuringhaantje

Zuringhaantje (*Gastrophysa viridula*).

Natuur en weer: januari en februari

Met het bekijken van het weer in januari en februari zijn de meeste maanden in deze rubriek een keer aan de orde geweest.

Spreuk

JANUARI komt ons verklaren,
*dat men hout en turf moet sparen,
daarna komt er nog een tijd ,
dat men op schaatsen rijdt.*

Klopt deze oude spreuk nog wel in deze tijd nu de thermostaat van de aarde van slag is ? Turf en schaatsen. Er komt vast wel weer eens een wintertijd dat wij op schaatsen rijden. We gaan kijken wat er in januari in het verleden gebeurde, en wel de extremen.

EXTREMEN in JANUARI

13 januari 1993: woedde er een zware storm.

13 januari 1993: werd het in De Bilt 15,1 ° C.

13 januari 1968: werd het op die dag – 24,3 ° C.

14 januari 1978: werd het zo koud dat KNMI adviseerde om binnen te blijven, er was een krachtige tot harde oostenwind. Op vliegbasis Twente werd het – 13,8 ° C.

14 januari 1916: woedde er een zware storm die langs de oevers van de Zuiderzee veel problemen veroorzaakte. Hierna besloot men om de Afsluitdijk aan te leggen .

16 januari 1947: steeg de temperatuur in Maastricht tot 17,2 ° C.

25 januari 1990: zeer zware storm , enorme schade en 18 doden.

In deze maand gaan de dagen beetje voor beetje lengen. Rond deze tijd, dus zo rond 15 januari is de temperatuur dan 6 ° C. Ook neemt de zon in deze maand bij helder weer in een magistraal rode kleur afscheid van de dag.

We verlaten nu januari en gaan kijken naar de maand februari.

Spreuk

*Als de boeren niet meer klagen,
de pastoors niet meer vragen,
zijn we aan het einde der dagen.*

FEBRUARI

Schrikkelmaand, Sprokkelmaand, Lichtmismaand, Slijkmaand, Korte maand

Er kan veel gebeuren in deze maand met deze vele benamingen, in 2016 (deelbaar door 4) is het een schrikkelmaand.

Hoe keek men vroeger tegen deze korte maand aan? en klopt dit nog?

Goed nawinteren met flink wat sneeuw, desnoods met regen en storm, modder en slijk, als de sprokkelmaand maar geen voorjaarsneigingen vertoont. Één van deze voorjaarsneigingen vindt de boer de muggen en alles wat er nog meer aan bestjes kan vliegen en kruipen. Vliegen, muggen, wespen en horzels worden in de taal van de boer vaak verenigd onder de noemer van ongedierte. Alles wijst er op dat de mensen dat ongedierte maar lastig, hinderlijk en vaak schadelijk vinden. Vooral vroeger, maar zeker ook nog vandaag de dag, zagen mensen in een zachte winter het levensgrote gevaar dat het ongedierte zich in het voorjaar en in de zomer grootscheeps zou manifesteren! Strengere winters daarentegen werden gezien als een regelrechte, door de natuur geregelde uitroeiing van al dat gespuis.

Laten we echter maar rustig stellen dat het omgekeerde dichter bij de werkelijkheid ligt. Insecten verstaan bijzonder goed de kunst om hun eitjes, larven en cocons in de wintermaanden op zeer beschutte plaatsen onder te brengen. Zij vinden plaatsen waar de kou geen fatale uitwerking kan hebben. Bovendien staat vast dat insecten in een stadium van metamorfose zeer lage temperaturen uitstekend kunnen doorstaan. Juist in zeer zachte winters worden de gelederen van venijn (ongedierte) erg uitgedund. Door een relatief te hoge temperatuur meestal gepaard gaande met een hoge vochtigheid, krijgen schimmels en bacteriën ruim kansen om hun vernietigende werk te doen.

Spreuk

*Niets wordt van de winter verwacht ,
als Februari is te zacht.*

We kijken nu weer verder wat februari te bieden had.

EXTREMEN in FEBRUARI

1 februari 1953: watersnoodramp, hierbij kwamen 1953 mensen om.

9 februari 1946: viel in Oldenzaal 78 mm regen.

9 februari 1946: was het in Maastricht 10,0 ° C, terwijl het in Groningen – 7,7 ° C was.

10 februari 1929: begon de koudste periode die in ons land ooit is waargenomen.

11 februari 1991: was er in Friesland sprake van zware sneeuwval met 23 cm sneeuw in Stavoren.

12 februari 1929: werd er een Elfstedentocht gereden.

13 februari 1979: woedde er een sneeuwstorm. Het gebied ten noorden van de lijn Amsterdam – Zwolle was hierdoor vrijwel onbereikbaar. Later trok deze sneeuwval naar het zuiden toe.

14 februari 1929: werd het in Winterswijk niet warmer dan -13,8 ° C.

Dus van alles is mogelijk in deze maand. Maar de dagen lengen, we gaan stapje voor stapje vooruit tot de dag aan het eind van de maand 1 uur en 46 minuten langer is dan de kortste dag. Op de mooie dagen, die februari ongetwijfeld zal hebben, is het licht onbeschrijfelijk indringend. De eerste zangvogels hoor je weer.

Maarde ene februari is de andere niet. Striemende kou, vorst en sneeuw kunnen evengoed in deze maand nog harde noten kraken. We kennen vele winters waarin deze Sprokkelmaand het hoogtepunt van de winter was. En als februari niet te hard winteren wil, dan verschijnen de 1e katjes van de wilgen en hazelaars in hun gele pracht. Pas rond de eerste Maart kunnen we er doorgaans van uit gaan dat het met de winter gedaan is.

Spreuk

*Komt in de sprokkelmaand de winter niet,
hij is met Pasen in 't verschiet.*

De volgende keer, we hebben nu de meeste maanden al besproken, gaan we het hebben over het boek:

DUIZEND JAAR WEER, WIND EN WATER IN DE LAGE LAN-
DEN.

• Auke Hoekstra

Bezoek aan het Kristalmuseum

Op 14 november ging de excursie naar het Kristalmuseum in Borculo.

Met een lijst met opdrachten werd iedereen het museum in gestuurd. Er is een heel kleurrijke collectie met gesteentes en fossielen uit alle werelddelen te zien. Je kijkt je ogen uit.

Na de tocht door het museum was het tijd voor een pauze en we hadden wat te vieren. Trudy Welman is sinds de oprichting van onze afdeling van het IVN, lid van de werkgroep jeugd. Ze viert dit jaar dus haar 25-jarig jubileum. Tijd om Trudy in het zonnetje te zetten en haar een cadeau aan te bieden. We hebben haar een "ouderwets" eigengemaakt fotoalbum aangeboden, met een verzameling foto's afgewisseld met gedroogde bloemen.

De ochtend hebben we afgesloten met het wassen van edelstenen. Met een soort pan zeef je edelstenen uit het zand en water. Het blijkt een verslavende bezigheid, je wilt er steeds meer. De vondsten zijn mee naar huis genomen.

Natuurwerkdag op het Needse Achterveld

Op 7 november hebben we mee gedaan aan de landelijke natuurwerkdag.

's Ochtends boompjes trekken en omzagen op de hei. Bomen van verschillend formaat worden verwijderd, de voorkeur gaat uit naar de iets grotere bomen. Af en toe wordt onze aandacht getrokken door iets anders, een pad die met het lekkere weer nog rondhobbelt. In moderne techniek zijn we ook wel geïnteresseerd. Als er een drone overvliegt, die filmt, trekt dat de aandacht en willen we er van alles over weten.

Na de lunch kan er gekozen worden uit een wandeling met Dirk de boswachter, schilderen of weer terug in het veld. We sluiten het af met een leuk eierspel en daarna nemen we afscheid van boswachter Dirk, zijn collega die al jaren voor de lekkere lunch zorgt en alle andere mensen.

Op zaterdag 10 oktober hadden we samen een gezellige ochtend.

Het thema: De geheimen van Spinnen.

We kwamen samen bij de kruidenhof en kregen eerst een mooie film te zien over spinnen met hun geheimen.

Wil je het nogmaals zien of heb je het nog niet gezien hier de link:

www.npo.nl/het-klokhuis/20-09-2012/NPS_1208454

Na de film gingen we zelf op zoektocht naar spinnenwebben en hun spinnen.

Van enkele hebben we foto's.

(advertentie)

www.camping-eversman.nl

Bliksteeg 1, 71 61 PG Noordijk (Neede) Tel. 0545 291906

Kom Genieten van het buitenleven,
de natuur, rust en ruimte op
Camping D'n Eversman !

Een gezellige kleinschalige groene camping in
het stiltegebied van Noordijk met
verwarmd zwembad met peuterbad,
kinderboerderij en speeltuin.

In het hoogseizoen en de meivakantie
zijn er leuke kinderactiviteiten.

Groepsaccommodatie "De Schöppe". 33 pers.

Afdelingsnieuws

Op deze pagina's treft u een aantal zaken aan, die op dit moment actueel zijn.

Samenwerking IVN en KNNV Oost-Achterhoek

Op landelijk niveau zijn de plannen om het IVN en de KNNV te laten fuseren al ver gevorderd. Ook in onze regio werken we al jaren met veel plezier samen met de KNNV afdeling Oost-Achterhoek die globaal in hetzelfde gebied werkt als onze IVN-afdeling.

De afgelopen jaren werden de thema-avonden voorbereid door een werkgroep met zowel IVN als KNNV-vertegenwoordigers. Daarover is iedereen heel tevreden. Ook bij de maandelijkse wandelingen werken we regelmatig samen met de KNNV afdeling Oost-Achterhoek.

Om plezierig samen te kunnen werken is regelmatig bestuurlijk overleg noodzakelijk. Op dit moment vergaderen we in ieder geval twee maal per jaar samen met een afvaardiging van het KNNV-bestuur.

Het bestuur van het IVN Oost-Achterhoek staat positief tegenover een verdergaande samenvoeging, op den duur uitmondend in een fusie. Hiervoor willen we rustig de tijd nemen. Het lijkt ons heel belangrijk veel aandacht te schenken aan de cultuurverschillen tussen de beide clubs. Kort door de bocht geformuleerd wandelen we met het IVN circa 6 km met een aantal 'stops' waar de gidsen het publiek informeren over de geschiedenis van het landschap, de kenmerkende flora en fauna etc. Dit omschrijven we dan als 'natuurwandelingen'.

Bij de KNNV worden excursies georganiseerd waarin soms maar 500 meter wordt afgelegd maar die 500 meters intensief bestudeerd worden. De juiste namen van planten, bomen en dieren worden opgezocht. Dat zouden we heel goed een 'determinatiewandeling' kunnen noemen.

Het is belangrijk als publiek te weten wat je mag verwachten van een aangekondigde wandeling/excursie. Dat proberen we in de persberichten duidelijk aan te geven.

Bij de KNNV vinden we echte kennisspecialisten terwijl IVN-ers vaak generalisten zijn die over alles een beetje weten. Voor ons is er dus heel veel te leren.....

Elders in deze Gentiaan vindt u onder de kop 'Agenda' alle (publieks)activiteiten van de IVN afdelingen Oost-Achterhoek, IVN Noord-Midden-Achterhoek en de KNNV afd. Oost-Achterhoek

In de jaarvergadering van de IVN Oost-Achterhoek op woensdag 16 maart a.s. zal een voorstel tot verdere samenwerking leidend tot een uiteindelijke fusie aan de leden worden voorgelegd. Daarbij zal ook een tijdspad ten aanzien van de realisering daarvan aan de orde komen.

We hopen dat u daarover allemaal komt meepraten en -denken!

• Gertrude Bomer-van der Mheen

Veiligheidsbeleid

'In Veilige Handen',

De Landelijke Raad van het IVN heeft in april 2015 een nieuw beleidsplan vastgesteld om seksueel misbruik en ander ongewenst gedrag te voorkomen.

Dit beleid is uitgewerkt in het document 'In Veilige Handen' dat aan alle IVN-afdelingen is verstrekt. In dit document is een 'model omgangsregeling' vastgelegd waarin wordt gesteld dat het IVN staat voor goede omgangsvormen waarbij respect voor elkaar, gelijkwaardigheid, integriteit, eerlijkheid en veiligheid de centrale begrippen vormen. Ongewenst gedrag zal ook binnen onze IVN-afdeling niet worden getolereerd.

In het vervolg zullen we onze vrijwilligers die werken met minderjarigen of andere kwetsbare groepen de 'Model gedragscode' voorleggen. Deze gedragscode zal met de vrijwilligers worden besproken door de werkgroepcoördinator of één van de bestuursleden waarna we hen vragen het model te ondertekenen.

In deze tekst staat duidelijk omschreven dat er steeds moet worden gehandeld in een sfeer van veiligheid en respect voor elkaar. De vrijwilligers zijn minimaal met twee personen wanneer ze een groep begeleiden. Wanneer begeleiders gedrag signaleren dat niet in overeenstemming is met hetgeen staat beschreven in deze Model Gedragscode dan is zij/hij verplicht hiervan melding te maken bij de daarvoor aangewezen 'vertrouwenspersoon' binnen het bestuur.

Ook ouders kunnen in contact treden met deze vertrouwenspersoon wanneer zij signalen ontvangen van mogelijk seksueel misbruik. Het bestuur heeft Anke Hollink verzocht om de vertrouwenspersoon voor onze afdeling te worden. Daarin heeft zij toegestemd.

Voor het officieel melden van een (vermoeden van) seksueel misbruik zijn ook afspraken in een protocol vastgelegd, onder andere de melding aan de landelijke vertrouwenscommissie binnen het IVN.

We hopen natuurlijk van harte dat we dat protocol niet nodig zullen hebben, maar vinden het tegelijkertijd wel heel nuttig om ons allemaal weer goed te realiseren dat we eisen aan onze omgangsregels stellen en dat mensen die daaraan niet willen voldoen geen plek bij het IVN mogen claimen.

Het voert wat ver om de genoemde protocollen af te drukken in de Gentiaan. Een ieder die hiervoor interesse heeft kan zich melden bij ondergetekende die digitaal de stukken kan doorsturen.

• Gertrude Bomer-van der Mheen

Ledenmutaties

In het laatste kwartaal hebben zich de volgende leden aangemeld:

De heer Henk Mengers, Aalten

Mevr. T. Dijkstra met partner R. Hamelberg, Zelhem

De heer Johan ter Braak, Neede

Mevr. H. Toebees heeft zich laten overschrijven van de afdeling Zwolle

Project waterzuivering Neede

Zoals jullie allemaal weten, is het idee om op het verwaarloosde terrein van de waterzuivering aan de Hofmaat in Neede een natuurbeloftetuin te ontwikkelen in het kader van ons 25-jarig bestaan. Dit samen met de Stichting Vleermuizendorp Neede (SVDN). De motivatie voor dit project is voor het IVN Oost-Achterhoek: een stukje natuur teruggeven aan de samenleving. Door bijvoorbeeld schooljeugd bij dit project te betrekken kan bewustzijn worden ontwikkeld voor de natuurokansen in de naaste omgeving. Voor de SVDN is het een kans om in de bebouwing een permanente vleermuizenexpositie te realiseren. De samenwerking tussen de clubs kan hierdoor worden versterkt en op termijn zou er gebruik gemaakt kunnen worden van het terrein en de bebouwing voor allerlei activiteiten.

Achter de schermen wordt er hard gewerkt aan de invulling van de plannen. Er zijn nog steeds onzekere factoren, de financiën spelen hierin een grote rol. Wij willen als IVN geen risico's lopen en hetzelfde geldt voor SVDN. Momenteel worden er onderzoeken uitgevoerd naar de kosten die het gebruiksklaar maken van de gebouwen met zich mee brengen en wordt er gekeken naar mogelijke fondsen. Verder vindt er regelmatig overleg plaats met de gemeente.

We zijn nog steeds optimistisch over de plannen en de kansen die hierdoor kunnen ontstaan, maar het is wel een kwestie van een lange adem. In de Gentiaan zullen we jullie op de hoogte houden van de ontwikkelingen.

• Jacqueline Borgers-Collou

Hoe verder met onze jeugdafdeling?

Tijdens het overleg dat de begeleiders van de jeugdgroep medio december hielden is de hele werkgroep tot de conclusie gekomen dat zij, zonder Monique Molendijk als coördinator en met weinig beschikbare mensen die overblijven, geen goede werkgroep draaiende kunnen houden. Met pijn in het hart heeft de werkgroep daarom besloten dat onder deze omstandigheden het Kerstknutselen op 19 december de laatste activiteit is geweest en dat de werkgroep daarna zal stoppen.

Vele jaren lang hebben de vrijwilligers van deze werkgroep op een plezierige wijze de jeugdgroep begeleid en daaraan is nu dus een einde gekomen.

Als bestuur betreuren we het zeer dat het ons niet is gelukt versterking van de werkgroep te realiseren. We kunnen helaas niet anders dan het besluit van de werkgroepleden respecteren. We danken de werkgroepleden voor hun enorme inzet al deze jaren lang!

We blijven ons best doen om nieuwe medewerkers te krijgen om zo spoedig mogelijk continuïteit te kunnen geven aan natuureducatie aan deze belangrijke doelgroep! Daarom onze vraag aan u: bent u bereid ons te helpen de jeugdactiviteiten in 2016 voort te zetten met een nieuwe

begeleidingsgroep? We kunnen u een cursus jeugdbegeleider vanuit het IVN aanbieden.

Heeft u interesse en wilt u zich inzetten voor de jeugdwerkgroep mail dan naar Gertrude Bomer-van der Mheen, gertrudebomer@chello.nl

• Gertrude Bomer-van der Mheen

Een mooie gift

Bij het afscheid van Ria Stegehuis van Menzis heeft ze haar relaties gevraagd gelden aan een goed doel te schenken. Één van die goede doelen was onze IVN-afdeling. Dit heeft het mooie bedrag van € 850,00 opgeleverd. Daarvoor onze hartelijke dank.

Scholenproject Berkelland

De gemeente Berkelland heeft samen met de Provincie Gelderland budget vrijgemaakt voor natuureducatie in het onderwijs. Dit budget komt uit de 'Regeling Landschap' een subsidieregeling die bestemd is voor landschapsinrichtingsprojecten. Denk hierbij aan het aanleggen van hout- of struweelsingels, hoogstamboomgaarden of het aanleggen van poelen.

Om ervoor te zorgen dat de projecten die nu worden aangelegd in de toekomst ook worden gewaardeerd en onderhouden, is het van belang dat de jeugd actief in aanraking komt met het landschap om ons heen, onder het motto 'jong geleerd is oud gedaan'. Het IVN Oost-Achterhoek heeft in samenwerking met de VAN Berkel&Slinge, het IVN NMA, Staring advies en een aantal landgoedeigenaren, een programma voor het basisonderwijs samengesteld. Op verschillende locaties in heel Berkelland bieden we vanaf het voorjaar 2016 actieve buitenlessen aan zoals bos- of wateractiviteiten waarbij leerlingen allerlei opdrachten moeten uitvoeren. Er kan actief in het landschap worden gewerkt en in het voorjaar kunnen kinderen op pad om op zoek te gaan naar weidevogels enz., enz.

We hebben voor deze activiteiten al een aantal begeleiders maar we kunnen zeker nog meer mensen gebruiken. Ook als je maar weinig inzetbaar bent zouden we je graag als begeleider willen noteren. Omdat er vrijwilligers zowel als professionals gaan begeleiden, staat hier een bescheiden financiële vergoeding tegenover.

Vanuit de scholen wordt er per groep ook begeleiding geregeld. Je gaat dus zeker niet alleen met een groep op pad. Mensen die hierin geïnteresseerd zijn graag contact opnemen met Jacqueline Collou via jac@burocollou.nl of 0545-479765.

• Jacqueline Borgers-Collou

Vacature

De Werkgroep Promotie is dringend op zoek naar iemand, die Ben ter Braak kan assisteren in eerste instantie door het verzorgen van de persberichten over wandelingen en thema-avonden.

Neem contact op met Ben (zie colofon) en hij kan u alle gewenste informatie verschaffen.

Activiteiten

Op deze pagina's een aantal impressies van activiteiten zoals thema-avonden en wandelingen, op onze website is in een aantal gevallen meer te lezen en te zien.

Doorstapwandeling om de venen

Verslag van de doorstapwandeling op 18 oktober 2015: Struinen om de venen.

Een omvangrijk veengebied van honderden hectares groot met een kern, waarin weer levend hoogveen is hersteld, ligt tussen Winterswijk en Lichtenvoorde. Het bestaat uit 4 onderdelen: het Korenburgerveen, het Corlese veen, het Meddose veen en het Vragender veen.

Uitzicht op het Vragender Veen

De eerstgenoemde drie delen zijn in bezit van de Vereniging Natuurmonumenten. Het is een Natura2000 gebied. Deze vereniging heeft in het verleden ook geprobeerd om het Vragender veen door de staat te laten onteigenen en zo aan het bezit toe te voegen, maar trotse boeren hebben dat in de jaren '50 van de vorige eeuw weten te verhinderen en zo staat zo'n honderd hectare natuurgebied nu onder beheer van de Stichting Marke Vragender Veen met haar eigen vrijwilligers, excursies enz. Onze gids vandaag, Simon de Goede, is zo'n vrijwilliger die regelmatig excursies voor de SMVV verzorgt; vandaag doet hij het voor IVN /KNNV.

Simon de Goede

We maken een zgn. doorstapwandeling dus is er niet veel tijd voor uitvoerige toelichtingen, maar Simon staat toch geregeld stil om iets over de beheersmaatregelen en de nieuw aangekochte gebieden in de randzone te vertellen. De wandeling die we maken is zo'n 12 km lang en loopt grotendeels om het veen heen door de randzone; alleen in het Meddose veen gaan we via een vlonderpad echt door het veen. 's Zomers kan men met Natuurmonumenten ook excursies maken in het Korenburgerveen, maar dat kan alleen op speciale dagen en tegen een toegangsprijs van 9 euro. Onze wandeling kan men altijd ook zelf maken door de route van 't Schaddenpad te volgen: paaltjes met rode koppen en groene pijltjes onderweg. Zie de website van de SMVV: www.vragenderveen.nl/.

Als men deze route in het voorjaar en de vroege zomer loopt, beleeft men het veen intens door grote vlakten met veenpluis en éénarig wollegras. Nu was het een druilige herfst dag en hadden bovendien veel weilanden en afgeplagde gebieden de jaarlijkse maaibeurt al gehad. Het was dan ook heel geschikt om door te struinen; niet bukken over bloemetjes en vlindertjes maar genieten van een landschap dat werd teruggegeven aan de natuur. En met de regen viel het nog mee. Ondanks de voorspelde regen gaan we toch met 20 mensen op weg. Leeftijden variërend tussen 14 jaar en 80+. De aankondiging in de agenda van dagblad de Gelderlander had zijn werk gedaan, want we hadden zelfs een echtpaar uit Nijmegen onder de deelnemers. Na ruim 3 uur straf doorwandelen kwamen we terug bij ons uitgangspunt Korenburgerveenweg 1. Onderweg waren we door Linie Wolters nog van koffie/thee voorzien en beklommen we de uitkijktoren in het Vragender veen en het uitkijkplatform bij een grote poel in het Meddose veen. Ook zaten we af en toe toch nog op onze knieën bij mooie paddenstoelen, waaronder een stronk vol met geweiwammetjes.

• **Ton Reerink**

Geweizwammetjes

Nieuwjaarsbijeenkomst

Nieuwjaarsreceptie: taart, toespraak en kwis.

De nieuwjaarsreceptie op 10 januari was weer als vanouds: beregezellig. We kregen een taartje ter afsluiting van het 25-jarig bestaan.

Jacqueline beschreef hoe we er voorstaan: De gidsencursus en de wandelingen lopen voorspoedig, het scholenproject en de plannen voor de waterzuivering in Neede zijn volop in ontwikkeling.

De werkgroep korte cursussen en de jeugdwerkgroep zijn (tijdelijk) opgeheven; Het bestuur beraadt zich op een mogelijke 'doorstart'.

Door het wegvallen van de jeugdwerkgroep was er dit jaar geen verloting, maar er was wel weer de vertrouwde kwis van André, dit maal in twee rondes. We staken er allemaal weer het nodige van op.

Maar bovenal was het, zoals gezegd: beregezellig.

• Jan Dirk Focker

Thema-avond zwammen

Verslag van de thema-avond van IVN en KNNV OostAchterhoek op maandagavond 9 november 2015, gehouden in het Natuurhûs te Neede.

Het was een donkere, natte herfstavond. Het was in de late herfst, de meeste paddenstoelen waren alweer verdwenen. Viel daarom de opkomst bij deze interessante lezing van Klaske te Grotenhuis zo tegen? Met 10 personen waren we aanwezig op deze thema-avond, die beslist meer toehoorders had verdiend. Paddenstoelen zijn de vruchtlichamen van zwammen die met een uitgebreid mycelium bestaande uit een hecht vlechtwerk van hyfen, lange strengen van draadvormige cellen, in de bodem of in een ander substraat groeien. De hyfen ontspringen uit een microscopisch kleine spore die in de vruchtlichamen werd gevormd.

Zwammen hebben geen bladgroen en moeten daarom hun koolstofverbindingen verkrijgen door als saprofyt op organisch afval te leven of door te parasiteren op een levend organisme. Óf door samenwerking met een levend organisme: dat zien we bij de ectomycorrhiza vormende zwammen, ook wel symbionten genoemd.

Omdat de hyfen van het mycelium van zo'n symbiont veel

Gele knotszwam

dunner zijn dan de haarwortels van een boom, kunnen ze veel beter water opnemen. Dit water met daarin waardevolle mineralen wisselen ze uit met de boom in ruil voor suikers. De symbionten zijn specifiek voor bepaalde waardplanten. Bovendien zijn ze soms ook nog specifiek voor oudere of jongere bomen. Bijvoorbeeld: de bruine ringboleet tref je aan bij jonge dennen, maar gewoon eekhoorntjesbrood komt voor bij eiken en beuken ouder dan 30 jaar. Ook de saprophyten, onder te verdelen in houtafbrekers en strooiselafbrekers, zijn soms soortspecifiek. Veel soorten zwammen, vooral onder de mycorrhizasoorten, hebben een voorkeur voor stikstofarme bodems. Zij komen meestal beter tot fructificatie, d.w.z. vorming van paddenstoelen, als de strooisellaag niet al te dik is. In de afgelopen decennia hebben we te lijden gehad onder een grote stikstofdepositie door de uitstoot van landbouw, industrie en verkeer. In de bossen leidt dit er toe dat de afbraak van de strooisellaag minder goed verloopt.

Door soorten als boleten, ammanieten, russula's, cantharellen en gordijnzwammen herkennen we waardevolle bermen en lanen. Via het Paddenstoelenmeetnet worden sinds 1998 op 900 meetlocaties, waarvan er 400 in wegbermen gelegen zijn, de stand van de paddenstoelen gemonitord.

Zowel in bos als in berm gaat de stand achteruit, maar de bermen houden zich beter. Voor de bermbeheerders kunnen goede adviezen helpen om verdere achteruitgang te beperken. In de lezing van Klaske, die een zeer grote infor-

Berkenboleet

matiedichtheid had, kwamen deze en nog vele andere aspecten naar voren. In het deel van de lezing dat na de pauze viel, kregen we ook nog fraaie opnamen van paddenstoelen te zien die waren gemaakt door echtgenoot Herman te Grotenhuis. Hij is dan ook regelmatig waarnemer in het Paddenstoelenmeetnet. De Voorsterallee en Kapperallee, vlak bij Zutphen en de Stopdijk en Enzerinkdijk meer richting Vorden waren belangrijke vindplaatsen.

Op de Wilpse dijk werd de fraaie Gele knotszwam aangetroffen.

Om 22.00 sloten we de thema-avond af met een dankwoord van Hans Berndsen.

• Ton Reerink; Foto's: Herman te Grootenhuis en Ton Reerink

Een thema-avond met een belangrijke natuurbeschermers: Frank Berendse.

Op woensdag 3 februari a.s. is er in Winterswijk een thema-avond van IVN en KNNV afdelingen Oost-Achterhoek met een invloedrijk spreker. Het is Frank Berendse, hoogleraar Natuurbeheer en plantenecologie in Wageningen. Zijn invloed op de nieuwe invulling van het natuurbeleid van de overheid in Nederland sinds 2013 vloeit voort uit zijn grote bijdrage aan het rapport van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (R.I.) uit mei 2013 getiteld: Onbeperkt houdbaar met als ondertitel: Naar een robuust natuurbeleid.

Berendse heeft aangetoond dat het effect van subsidiëring van agrarisch natuurbeheer door boeren tot nu tot uiterst beperkt is en dat al te minutieus sturen op beperkte doelen (zoals de bescherming van specifieke soorten) vaak geen duurzaam resultaat heeft. Vanaf 2015 is in Nederland de subsidiëring van natuurbeheer dan ook van een andere opzet. In een serie krantenartikelen in dagblad Trouw in 2014 over de grote natuurbeschermers in Nederland vanaf Heimans en Thijssse kwam Berendse als laatste in de schijnwerpers onder de titel "Strijder tegen de Blekers en de Braksen". Zijn strijd tegen de neergang van de natuur in het agrarische landschap wordt belicht, maar ook zijn motivatie om de prachtige diversiteit van het Nederlandse landschap te beschermen.

In het schitterende boek *Natuur in Nederland* (KNNV uitgeverij 2012 3e druk) beschrijft hij 10 verschillende landschappen met aandacht voor alle natuurkrachten waardoor zij hun vorm verkregen. Op de website www.natuurinnederland.nl vindt men vervolgens voor elk van die landschappen een aantal wandelingen en fietstochten beschreven met uitvoerige informatie.

Kom vooral luisteren op 3 februari naar een belangrijk man voor de Nederlandse natuur!

• Ton Reerink

Wandeling bij Groenlo

Impressie van de wandeling in Groenlo op zondag 15 november.

De regen komt met bakken uit de lucht. Ben en ik staan te wachten op de wandelaars het is een mega plensbui maar uiteindelijk gaan we met 4 gidsen en 5 wandelaars op pad. Het regent nog maar dat mag de pret niet drukken dus we lopen flink door en af en toe staan we stil om wat te vertellen.

Bij de Slinge aangekomen; het water stroomt heftig en staat een halve meter hoger dan gisteren. De vistrappen zijn nog goed te zien, je kun je niet voorstellen dat de vissen tegen zo'n krachtige stroming in kunnen zwemmen. Het gaat ze goed af want er komen steeds meer soorten hogerop voor. Vanaf de oever van de Slinge heb je een mooie kijk op het glooiende coulissenlandschap met oude singels waar de wilde appel ook nog in voorkomt.

Door de wind en regen niet veel vogels gezien. Gezellig koffie gedronken met pepernoten en speculaas en de prachtige natuurverhalen van de wandelaars.

• André Hendriks

Thema-avond Botswana

Verslag thema-avond Avonturen in Namibië en Botswana op 14 oktober 2015

In de grote zaal van Stadsmuseum Groenlo mochten wij 13 bezoekers ontvangen voor de lezing van Mike Hirschler over zijn avonturen, samen met zijn vrouw Tineke, in Namibië en Botswana in de jaren 2011 en 2013.

Mike is momenteel voorzitter van de IVN-afdeling Deventer en een bevlogen kenner en enthousiasteling over alles wat maar enigszins met natuur te maken heeft. Dat blijkt direct uit zijn keuze van de gefotografeerde onderwerpen: Niet de 'grote vijf' waar iedereen naar uitziet, maar even rechts of links daarvan – dat leuke vogeltje of aparte plant. Ook het 'afzien' in de wildernis bracht hij leuk in beeld: Een douche nemen? Pak een emmer water en hang die in een boom, beetje schuin houden en je kunt je wassen. Alleen 's-morgensvroeg blijkt de emmer leeg te zijn omdat olifanten dat douchewater blijkbaar lekkerder vinden dan rivierwater. En oeps – de volgende ochtend - sporen van roofdieren langs je tent! Op de honderden kilometers lange route's – geen benzinestation of cafeetje te vinden, dus vergeet niet voldoende brandstof en drinken mee te nemen! En oh ja – je mobiele telefoon heeft geen bereik. Dus bij bandenpech kun je niet eventjes de ANWB bellen. Natuurmensen bij uitstek hebben Mike en zijn vrouw niet alleen genoten van de wildernis, maar hebben ze samen ook actief deelgenomen aan wildtellingen.

• Hans Berndsen

Kanaaljuffer

Tijdens het inventariseren van libellen en juffers in Twente kwam ik een libel tegen die ik niet goed kon determineren in het veld. Op zich is dat voor mij persoonlijk niet zo vreemd. Ik maak dan foto's en zoek thuis, met een boek erbij, op wat het is. De blauwe juffer die in het veld leek op een waterjuffer of een azuurjuffer bleek volgens de beschrijvingen een kanaaljuffer.

Bron Wikipedia:

“De kanaaljuffer is een waterjuffer tussen de 30 en 36 millimeter lang. De achteroogsvlekken zijn streepvormig en de lichte schouderstreep is even breed of breder dan de zwarte streep eronder. De tweede zijnaadstreep (zijkant borststuk) is geheel zwart en de perostigma's zijn lichtbruin van kleur.

De vliegtijd van de kanaaljuffer loopt van half mei tot in september. De grootste aantallen juffers komen in de tweede helft van juli en eerste helft van augustus voor. Mannetjes vliegen vlak boven het water, in een strakke, snelle vlucht. Ze gaan regelmatig vlak boven de waterspiegel zitten op geïsoleerde planten die boven het water uitsteken of op het water drijven. Dit is meestal op enige afstand van de oever; planten in de oeverzone worden minder vaak gebruikt. Vanaf hun zitplaatsen worden andere waterjuffers agressief verjaagd. Vrouwelijke kanaaljuffers worden direct voor de paring gegrepen. Eitjes worden in tandem afgezet, in drijvende en ondergedoken waterplanten. Dit gebeurt vaak groepsgewijs.”

Bijna op iedere plek die ik die dag had bekeken kwam ik deze soort tegen. Ik kon het eigenlijk niet geloven omdat de soort vrij zeldzaam is en vooral voorkomt in Noord Brabant. Ik heb het met een vraagteken op Waarneming.nl gezet maar het bleek echt zo te zijn. In veel door mij bezochte kilometerblokken zat deze soort.

Ook plaatste ik een foto op een libellensite op Facebook. Daar werd leuk op gereageerd en ik kreeg een artikel geschreven over de opmars van de kanaaljuffer door R. Ketelaar en J.L. van Eijk

Citaat uit dit artikel (2004)

“Na de opmerkelijke waarnemingen bij Apeldoorn en Beuningen in de vorige eeuw werd de kanaaljuffer in bijna honderd jaar niet meer boven de grote rivieren gezien. In 1995 werd bij de Vliet (Winterswijk) een mannetje gevonden. In de negentiger jaren volgen nog de recreatiepas 't Hilgelo (sinds 1995), de zandgroeve Rhenen (1996) en het Maarnse gat (1996) Op de Vliet na heeft de kanaaljuffer zich hier daadwerkelijk gevestigd. Op 11 juni 2002 werden er zeven mannetjes waargenomen bij een stuw in de Groenlose Slinge bij Borculo. Bij nader onderzoek in 2003 werden hier meer dan honderd mannetjes, vrouwtjes, tandems en eiafzet waargenomen, langs een traject van honderden meters. In 2004 bleek dat de kanaaljuffer zich over een lang traject van vele kilometers heeft gevestigd. Enkele kilometers noordelijker hiervan werd in 2003 een tandem gezien in de Berkel. De waarnemingen waren de aanleiding om in 2003 in Overijssel te kijken.

Bij de Schipbeek bij Neede werden inderdaad twee mannetjes waargenomen (NB Neede ligt in Gelderland), de tweede waarneming ooit in deze provincie. Later dat jaar werden er drie mannetjes langs het Almelo-Nordhorn kanaal bij Ootmarsum waargenomen, de noordelijkste waarneming ooit. Ongeveer vijf kilometer van het kanaal is onderzocht, maar de kanaaljuffers werden in een zeer beperkt aantal waargenomen. In 2004 werd de kanaaljuffer op een aantal plaatsen langs de Buurserbeek bij Haaksbergen waargenomen, het stroomopwaartse deel waar de soort al eerder ontdekt was”

De verwachting is dat de kanaaljuffer, door de opwarming van de aarde, steeds noordelijker wordt waargenomen. In 2015 zie je op de kaart die beschikbaar is op Waarneming.nl dat de meeste waarnemingen, buiten mijn eigen waarnemingen, nog steeds in Brabant worden gedaan. Ook heb ik aan het eind van deze zomer nog rondgekeken bij Neede en Rietmolen, maar ik heb daar geen enkel exemplaar kunnen vinden.

Het is een soort die snel over het hoofd wordt gezien. Vooral de achterhoofdsvlekken zijn een goed kenmerk. Het is een soort streepje tussen twee ogen. Het zou leuk zijn als wij, IVN Oost- Achterhoek, volgend jaar goed rondkijken of deze soort bij ons in de buurt zit. Let goed op, ze zitten overal. Ik heb ze ook gezien in een vijver bij een nieuwbouwwijk in Goor, bij de visvijvers op het industrieterrein in Haaksbergen en in het Lankheet. Zet het dan op Waarneming.nl of Telmee zodat er een goed beeld ontstaat.

• Marina Pruysers

Deel uw ervaringen

Geachte lezers en lezeressen,

Het is natuurlijk heel leuk om naast de vaste rubrieken, die het lezen meer dan waard zijn, ook te kunnen lezen over de ervaringen, die anderen opdoen tijdens hun uitstapjes in de natuur. Het stukje hierboven is daar een voorbeeld van. Ook een bijzondere waarneming in eigen tuin kan al aanleiding zijn voor een stukje.

Hierbij een oproep om stukjes, liefst vergezeld van 1 of 2 eigen foto's, in te sturen als kopij voor de Gentiaan, in het Colofon staat hoe.

Zo kunnen we er met z'n allen voor zorgen dat het telkens weer een prachtige Gentiaan wordt.

• De redactie

Kees vertelt: De roep van de midwinterhoorn

IVN en de roep van de midwinterhoorn.

Vanouds werd het ver verwijderde landvolk naar de hoeve geroepen met hoornklanken. Elke hoeve werd aan z'n eigen roep gekend. Het was in die oude tijd een communicatiemiddel bij uitstek. Ook kondigde de hoorn midden in de winter het terugkerende licht aan. Nu kondigt de hoorn ook het kerstfeest aan tijdens de adventstijd tot Driekoningen. Tegenwoordig speelt de hoorn een geheel eigen rol bij midwinter-wandelingen. Maar de roepfunctie is ook daar gebleven. Maar er is nog meer..

IVN wandeling en de hoorn

Als IVN zijn we verweven met de natuur en tegenwoordig ook met duurzaamheid! We wandelen en observeren, we tuinieren en zoeken bos-groenten, we zien de natuur veranderen en blazen er hoorn. Zo ook bij de lenteachtige midwinterwandeling aan de Winkelstegge in het Woold. In de lentelucht riepen sonore hoornklanken vanachter het zwaar geboomte en het slingerende beekje de winterwandelaars naar glühwein en koffie. Er waren veel deelnemers voor dit bijzondere Wooldse natuurgebied. De hoorn die in de verte gehoord werd, gaf aan de gemoedelijke sfeer een geheimzinnig karakter bij een serene rust. PR. in optima forma!.

Teken van bezorgdheid

We konden ook dit jaar de lente tezamen met de herfst midden in de wintertijd beleven. Margrietten, madeliefjes en hondsdrif bloeien nog of al. Narcissen staan volop in het geel. Vogels nestelen. Kikkers springen nog dartel heen en weer. Zelfs citroenvlinders fladderen door. Steenvruchten laten hun bloementooi zien. Duiven koeren en mezen nestelen. Het is lente en herfst tegelijk! Voor de natuur echter is dit een buitengewoon zorgelijke ontwikkeling. En de hoorn vertolkt deze zorg door de bijna klagelijke tonen.

Teken van moed

Nu, voor het eerst sinds de weer-waarnemingen, maken de lenteboden hun opwachting nog in het oude jaar! Hoe moeten we dat als IVN-er of hoornblazer duiden? Zullen wij maar zwijgen vanwege dit zoveelste teken dat de mensheid het klimaat en onze hele aarde zo verziekt heeft, dat het niet vanzelfsprekend weer goed komt. Moeten we dan als IVN-ers het hoofd moede in de schoot leggen en de andere kant uitkijken? Dat zeker niet! We kunnen en willen onze ogen er niet voor sluiten. Zelfs Parijs heeft dat niet gedaan.

Teken van hoop

Wij kunnen op onze eigen manier inspelen op het ontluikende nieuwe mondiale denken waarbij natuur en ecologie

de basis is voor ons –economisch- doen en laten. Vooral bij de jeugd bespeuren we die kentering. In die geest kan de roep van de hoorn een extra dimensie krijgen van een oproep tot duurzaamheid en teken van hoop. We kunnen de mensen de schoonheid van de natuur laten ervaren en groene duurzaamheid samen met overheden in de praktijk beoefenen. Sommige gemeenten werken al samen met organisaties als het IVN bij het vergroenen van stadscentra door b.v. stads-tuintjes, daktuinen en het vervangen van steen door groen etc. Hierbij inspelend op de verwachte hogere temperaturen en plotselinge hevige buien. In “Mens en natuur, winter 2015” wordt in : “klimaatadaptieve stad” hierop verder ingegaan. Anderen gemeenten menen groen en hoog opgaand geboomte door steen en regenwaterriolen te moeten vervangen, dit vanwege vermeende financiële voordelen.

Lentetuin in de winter

Nadat de oude hoogstamfruitrassen tot sap verwerkt zijn gaan we gewoonlijk onderhoudswerkzaamheden doen aan boomgaard, singels en poelen. Maar nu zijn de voorjaarswerkzaamheden naar het winterseizoen verschoven. De plantenkas is ontdaan van oude afgestorven zomergewassen als tomaat, komkommer, paprika en de grond los gemaakt.

Raapsteeltjes

Als eerste worden spinazie en raapsteeltjes gezaaid. Het lijkt een beetje vroeg, maar rondom de Middellandse zee worden de meeste lente-groenten in ons winterseizoen geteeld.....nu kan dat hier ook steeds vaker.

Misschien proberen we dit jaar het systeem van een groentenbos. Dit is een ecosysteem van noten/vruchtbomen, struiken en groenten in onderlinge harmonie. Daar hoef je niets aan te doen, alleen te oogsten....

• Kees de Rooij

Ruimte voor de das?

Wanneer heeft u voor het laatst een das gezien?

De enige keer dat ik er één zag, was ongeveer 30 jaar geleden. Dat was in het opvangcentrum van Das&Boom in Beek-Ubbergen, de vereniging die zich al jaren inzet voor de bescherming van en voorlichting over dit dier.

Dassen zijn prachtige, maar schuwe dieren. Dus de kans dat je er één ziet, is sowieso al niet groot. Overdag bevinden ze zich onder de grond en ze komen voornamelijk 's avonds tevoorschijn.

Jonge dassen op ontdekkingsreis heb je kans overdag tegen te komen. Maar dat zijn uitzonderingen.

Geschat wordt dat er momenteel weer zo'n 5000 tot 6000 dassen in Nederland voorkomen. Dat zijn er meer dan 30 jaar geleden. Maar toch: het dier wordt vooral bedreigd door het verkeer. Jaarlijks sneuvelen zo'n 1000 dieren!

Jonge dieren, voornamelijk de vrouwtjes, gaan zwerven. Soms wel tientallen kilometers van de burcht. En dat in ons dichtbevolkte land! Dat geeft ongelukken....

Beter onderhoud van bestaande dassentunnels en het aanleggen van nieuwe zal helpen het aantal verkeersslachtoffers omlaag te brengen.

Daarnaast is afname van het leefgebied door o.a. wegenaanleg, stadsuitbreiding en aanleg van golfterreinen een bedreiging.

Dassen zijn sociaal levende dieren. Een groep bestaat uit één familie met leden van verschillende leeftijden. Soms zijn er ook nog jongen van vorige jaren aanwezig of wonen er meerdere families bij elkaar in een burcht.

Zo'n burcht is soms al eeuwenoud en heeft tientallen ingangen. De verschillende gangen zijn met elkaar verbonden.

Waarschijnlijk is de das van origine geen nachtdier, maar hebben wij mensen het verdrongen naar de nacht.

Wat eet een das?

Regenwormen, fruit, larven van kevers en kleine diertjes en granen. Hij is niet echt een snelle jager, maar meer een scharrelaar. Zijn gehoor en reuk zijn zeer sterk ontwikkeld.

De das kan schade aanrichten bij landbouwgewassen, tegenwoordig voornamelijk mais, en aan graslanden.

(Het dier komt al voor in het rijtje schadelijke dieren, zoals bijvoorbeeld ook de gans!).

De schade wordt wel volledig vergoed, alleen de afhandelingskosten zijn flink. De meeste landbouwers of landeigenaren zullen dit niet gauw melden.

Dit jaar is het Jaar van de Das en mede daarom wil de Zoogdiervereniging een landelijke dassentelling organiseren. Zij willen dit doen in samenwerking met Das&Boom, regionale dassenwerkgroepen en terrein behorende organisaties.

Wat is het doel van deze telling?

Het in kaart brengen van 'bewoonde burchten' en incidenteel/onbewoonde burchten in Nederland. De gegevens worden dan weergegeven op een kaart in blokken van 1x1 km.

Dit gebeurt door waarnemers van regionale en lokale werkgroepen; mensen die veel ervaring hebben in het herkennen van een burcht en ook onderscheid kunnen maken in 'bewoonde' of 'onbewoonde'.

Moet je overigens nog mee oppassen, met het publiceren van de informatie, lijkt me: veel burchten worden verstoord of vernield!

Maar hopelijk wordt de verkregen informatie gebruikt bij bouw- en aanlegplannen.

Houdt de das in ons land de ruimte die het nodig heeft?

• Els van Dijk

Gidsencursus

5 januari begint weer een Gidsencursus.

In eerste instantie hadden de persberichten niet alle hoeken van de Achterhoek gevonden. De opkomst voor de info ochtend op 7 november viel het begeleidingsteam wel wat tegen. We ontmoeten wel heel enthousiaste deelnemers en die werden gelukkig ruim aangevuld nadat de berichten ook in de andere gebieden te lezen waren. Die week liep het storm en we kunnen met een vol huis beginnen. Maar liefst 28 deelnemer gaan dan van start met nog een vijftal op de reserve lijst.

Het deelnemersveld bestaat uit een zeer gevarieerde groep waarin wat oudere deelnemers samen gaan met meerdere jongeren. Ook de achtergronden zijn erg gevarieerd, vanuit het onderwijs tot deelnemers die nog werkzaam zijn in de maakindustrie of die een kunstzinnige achtergrond hebben.

Deelnemers en het begeleidingsteam staan te popelen om te beginnen. Het enthousiasme en de bevoegenheid van beide partijen spat er van af. We hebben er allen zin in om het jaar groen te beginnen.

We zullen u van de voortgang berichten en daarbij zoveel mogelijk de deelnemers en teamleden aan het woord laten.

(advertentie)

**RUIM 30.000 TECHNISCHE ARTIKELEN
UIT VOORRAAD LEVERBAAR**

**IJZERWAREN • TUIN EN PARK • CONSTRUCTIE
MECHANISATIE • TECHNIEK**

(advertentie)

Hendriks
**Landschapsonderhoud
en de kleine tuin.**

Dorpsstraat 85
7136 LJ Zieuwent
Tel: 0544-352043

Agenda

Zaterdag 23 januari KNNV Oost-Achterhoek
Winterwandeling.

Thema: Het klooster bij Bredevoort.

Vertrek: 13.30 uur vanaf Cultureel Centrum De Storm in Winterswijk per auto.

Woensdag 3 februari IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Thema-avond: Robuust natuurbeheer.

Aanvang: 20.00 uur.

Locatie: Zonnebrinkkerk, Zonnebrink 61, 7101 NB Winterswijk.

Zaterdag 6 februari KNNV Oost-Achterhoek

Natuurwerkdag.

Vertrek: 09.00 uur vanaf het VVV-kantoor te Winterswijk.

Locatie: De Haarman in Ratum.

Zaterdag 13 februari KNNV Oost-Achterhoek

Mossenexcursie.

Vertrek: 14.00 uur vanaf Cultureel Centrum De Storm in Winterswijk.

Locatie: Natuurterreinen in Ratum.

Zondag 14 februari IVN NMA

Wandeling op landgoed Ampsen.

Thema: Winter op Ampsen.

Aanvang: 14.00 uur.

Startplaats: Parkeerplaats bij de toegangsweg naar het landgoed, Laan Ampsen 8A, Lochem.

Woensdag 17 februari KNNV Oost-Achterhoek

Mossen determineeravond.

Aanvang: 20.00 uur.

Locatie: De werkstee bij Fred Bos, Bocholtsestraat 49, 7102 BT Winterswijk.

Zondag 21 februari IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Wandeling bij Vragender.

Thema: Geveltekens, historie en landschap.

Aanvang: 14.00 uur.

Startplaats: RK Kerk, Heelweg 3, 7134 PB Vragender.

Zaterdag 5 maart KNNV Oost-Achterhoek

Baumbergetocht (Dld).

Vertrek: 09.30 uur vanaf Cultureel Centrum De Storm in Winterswijk.

Woensdag 9 maart IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Thema-avond: Bijen.

Aanvang 20.00 uur.

Locatie: Kantine voetbalvereniging Longa, Raadhuisstraat 18, 7131 CM Lichtenvoorde.

Zondag 13 maart IVN NMA

Wandeling landgoed Wildenborch.

Thema: Stinzenplanten.

Aanvang: 14.00 uur.

Startplaats: Parkeerplaats vóór kasteel Wildenborch, Wildenborchseweg 20, Vorden.

WOENSDAG 16 MAART IVN OOST-ACHTERHOEK
ALGEMENE LEDENVERGADERING.

AANVANG: 20.00 UUR.

LOCATIE: Kruidenhof, Mallumsemolenweg 39, 7152 AT Eibergen.

Zondag 20 maart IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Wandeling bij Eibergen.

Thema: Heksentocht op het Wievenveld.

Aanvang: 14.00 uur.

Startplaats: Kruidenhof, Mallumsemolenweg 39, 7152 AT Eibergen.

Zaterdag 26 maart KNNV Oost-Achterhoek

Voorjaarswandeling langs de beken bij Winterswijk.

Vertrek 09.00 uur vanaf het VVV-kantoor te Winterswijk per fiets.

Zondag 10 april IVN NMA

Wandeling Den Bramel en Het Enzerinck in het buurtschap Veldwijk.

Aanvang: 14.00 uur.

Startplaats: Parkeerplaats van Natuurmonumenten aan de Almenseweg.

Zaterdag 16 april KNNV Oost-Achterhoek

Bosexcursie.

Vertrek: 09.30 uur vanaf Cultureel Centrum De Storm in Winterswijk per auto.

Locatie: Op de kalk bij Wüllen en Ahaus (Dld).

Zie ook de actuele agenda's op:

www.ivn.nl/oost-achterhoek

www.knnv.nl/oost-achterhoek

www.ivn.nl/noord-midden-achterhoek

IVN Zomerweek

Nationaal Park het "Drents-Friese Wold"

Van 5 t/m 12 augustus 2016 organiseren wij weer de IVN--Zomerweek, een compleet verzorgde excursieweek voor natuur- en cultuurliefhebbers vanaf 5 jaar. Samen met lokale (IVN-) vrijwilligers vullen we de week met een boeiend programma in de natuur, met een op de omgeving toegespitst thema. Iedereen vanaf 5 jaar kan meedoen. Wel gaan we er vanuit dat de deelnemers een redelijk goede conditie hebben, want soms staan er stevige wandelingen en/of fietstochten op het programma. Lidmaatschap van het IVN is niet vereist, wel een flinke dosis enthousiasme.

Zie voor verder informatie: www.ivn.nl/zomerweek of mail naar h.moonen3@kpnmail.nl of colettedehaas@hotmail.com

BURO @LLOU

TUIN & LANDSCHAPSONTWERP

- Tuinontwerp voor particulieren, instellingen en bedrijven.
- (Her)inrichting van boerenerven.
- Landschapsplannen.
- Cursussen.
- Advies.

www.burocollou.nl

Buro Collou is een **ontwerpbureau** dat zowel grootschalig als kleinschalig werkt. Grootschalig in de vorm van bijvoorbeeld **landschapsplannen** en kleinschalig in de vorm van **tuinen** voor particulieren en instellingen.

Natuur en milieu zijn in alle gevallen belangrijk voor de ontwerpkeuzes.

Streekeigen beplanting, landschappelijke context en duurzame materialen zijn het uitgangspunt.

Buro Collou maakt (her)inrichtingsplannen voor boerenerven, bijvoorbeeld in het kader van functieverandering, waarbij het streekeigen karakter van huis en erf voorop staat.

Looweg 10 7152AL Eibergen 0545-479765 jac@burocollou.nl

www.burocollou.nl

Buro Collou is aangesloten bij vereniging 'Wilde Weelde' vakgroep natuurrijke omgeving.

Buro Collou draagt het IVN een warm hart toe.

